

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

Вченою радою коледжу

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова Вченої ради

доц. Олена МАРЦЕНЮК

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора коледжу

Костянтин ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

м. Вінниця – 2022

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання в Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (далі – Положення) регламентує організацію навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, а також формування в Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (далі – Коледж) інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними якісної вищої та перед вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 року № 635, Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р., інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача

освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти в освітньому середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до освітнього процесу в Коледжі, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. Здобувач освіти з особливими освітніми потребами (далі – Здобувач) – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах вищої та перед вищої освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

1.4.4. Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.4.5. Інклюзивна група – група у закладі вищої або передвищої освіти, де поряд із іншими здобувачами освіти навчаються одна або більше осіб з особливими освітніми потребами.

1.4.6. Супровід – система заходів, яка охоплює процеси підготовки Здобувачів до вступу на навчання в Коледжі, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування, і має на меті забезпечення рівного доступу до навчання

для всіх здобувачів освіти (усунення або мінімізація проблем у навчанні для Здобувачів).

1.4.7. Адаптивні технічні засоби навчання – це програмно-апаратне забезпечення, що містить увесь арсенал сурдо-, тифлотехнічного та іншого спеціалізованого обладнання залежно від нозології хвороб здобувачів освіти.

1.5. Це Положення та зміни до нього затверджуються Вченою радою Коледжу відповідно до чинного законодавства.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОЛЕДЖУ

2.1. Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в Коледжі реалізується через:

2.1.1. Розвиток матеріально-технічної бази Коледжу з урахуванням потреб Здобувачів.

2.1.2. Забезпечення Здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Коледжем.

2.1.3. Організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій.

2.1.4. Формування в учасників освітнього процесу Коледжу недискримінаційного ставлення до Здобувачів.

2.2. Матеріально-технічна база Коледжу:

2.2.1. Для комфортного навчання в Коледжі Здобувачі мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки тощо.

2.2.2. Для забезпечення освітнього процесу Здобувачів може використовуватись система дистанційного навчання, яка діє в Коледжі, що містить комплект навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітніх програм.

2.2.3. Для навчання Здобувачів у Коледжі існують можливості використання відкритих освітніх ресурсів за освітніми програми.

2.2.4. Навчальні аудиторії Коледжу обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо).

Для Здобувачів із проблемами пересування (з порушеннями опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Коледжу забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Коледжу та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого спорудження пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо.

2.2.5. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Коледжу для потреб Здобувачів здійснюється їх раціональне пристосування.

2.3. Організація супроводу здобувачів:

2.3.1. Супровід Здобувачів в Коледжі реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості Здобувачів різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію Здобувачів в освітнє середовище Коледжу, потреби у фізичній реабілітації та ін. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами освіти, але без надання переваг.

2.3.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, медико-реабілітаційний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу можуть вступати у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.3.3. Супровід розпочинається з моменту звернення Здобувачів до Коледжу.

2.3.4. Технічний супровід полягає у забезпеченні Здобувачів адаптивнимитехнічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної освіти. Технічний супровід здійснюється кафедрами (цикловими комісіями), на освітніх програмах яких навчаються Здобувачі,із залученням інших структурних підрозділів Коледжу і відповідних фахівців у разі потреби та за консультативної підтримки регіонального центру освіти осіб з інвалідністю, волонтерами з учасників освітнього процесу Коледжу.

2.3.5. Педагогічний супровід полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу для Здобувачів у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід Здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

Такий вид супроводу здійснюють кафедри (циклові комісії), які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів, із залученням інших структурних підрозділів Коледжу і відповідних фахівців у разі потреби. Для Здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців, у т.ч. наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (українська жестова мова, шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та ін.).

2.3.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей Здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, наданні їм необхідної допомоги з адаптації до інклюзивного освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- надання психологічної допомоги Здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в Коледжі;

- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів освіти, наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;

- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку Здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;

- проєктування і соціально-психологічну корекцію розвитку Здобувачів.

Психологічний супровід в межах своїх компетенцій здійснюється регіональним центром освіти осіб з інвалідністю.

2.3.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації Здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією такого супроводу є подолання соціальної ізоляції Здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється регіональним центром освіти осіб з інвалідністю, органами студентського самоврядування та залученими фахівцями і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до Здобувачів у освітньому просторі Коледжу;

- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.3.8. Медико-реабілітаційний супровід полягає у комплексі заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я Здобувачів. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка. Медико-реабілітаційний супровід здійснюється фахівцями соціальних медико-психологічних служб та в рамках взаємодії Коледжу з медичними закладами.

З метою створення належних умов для забезпечення психолого- та медико-реабілітаційного супроводу в Коледжі можуть бути виділені приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури.

Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні Здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня та параолімпійському русі, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану Здобувачів і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється фахівцями, основний напрям роботи яких є фізичне виховання і спорт, при взаємодії з тренерами регіональних центрів та дитячо-юнацькими спортивними школами.

2.3.9. Професійна адаптація – це напрям супроводу Здобувачів, який полягає у забезпеченні Здобувачів додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у гуртках, студіях, творчих майстернях і лабораторіях Коледжу, надання консультацій у сприянні працевлаштуванню та професійному розвитку, надання допомоги у працевлаштуванні.

3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

3.1. Організацію і контроль реалізації супроводу в Коледжі здійснює регіональний центр освіти осіб з інвалідністю, до складу якого входять

фахівці за відповідними напрямками супроводу та можуть залучатися представники адміністрації Коледжу, наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники.

3.2. Регіональний центр освіти осіб з інвалідністю виконує такі завдання:

- співпрацює із структурними підрозділами Коледжу щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу Здобувачів;

- проводить моніторинг виконання Здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб Здобувачів;

- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Коледжу, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі Здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;

- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування недискримінаційного та толерантного ставлення до Здобувачів;

- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів;

- координує роботу із заступником з виховної роботи та кураторами академічних(у т.ч. інклюзивних) груп з питань, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;

- забезпечує надання психологічної підтримки Здобувачів.

3.3. Керівник Регіонального центру освіти осіб з інвалідністю безпосередньо підзвітний у своїй діяльності керівнику Коледжу та виконує такі функції:

- веде статистичний облік Здобувачів;

- організовує та забезпечує роботу Регіонального центру освіти осіб з інвалідністю;

– розробляє стратегію взаємодії Регіонального центру освіти осіб з інвалідністю зі Здобувачами та структурними підрозділами Коледжу і координує таку взаємодію;

– організовує співпрацю Регіонального центру освіти осіб з інвалідністю з волонтерами у контексті супроводу Здобувачів;

– забезпечує інформаційний супровід щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі Здобувачами;

– забезпечує надання співробітниками Регіонального центру освіти осіб з інвалідністю консультативної підтримки представникам структурних підрозділів Коледжу та волонтерам, що працюють зі Здобувачами;

– організовує заходи, спрямовані на формування у представників учасників освітнього процесу Коледжу недискримінаційного і толерантного ставлення до Здобувачів;

– організовує взаємодію Коледжу з медичними закладами та закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

3.4. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету (відділення), (у разі наявності таких Здобувачів у контингенті відповідних структурних підрозділів Коледжу), призначаються розпорядженням керівника структурного підрозділу з числа працівників відповідного структурного підрозділу Коледжу. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету (відділення) можуть бути залучені до роботи в Регіональному центрі освіти осіб з інвалідністю, у тому числі в якості її членів.

3.5. Індивідуальний навчальний план Здобувачів розробляється згідно чинних вимог за консультування з Регіональним центром освіти осіб з інвалідністю в Коледжі. При цьому обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувача (за наявності).

3.6. Супровід Здобувача в Коледжі можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. ІНКЛЮЗИВНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі навчаються в Коледжі переважно в інклюзивних групах.

4.2. Здобувачі, які мають порушення слуху, навчаються на першому курсі в окремій групі або за індивідуальним планом. З другого по четвертий курс вони навчаються в інклюзивній групі, практичні та лабораторні заняття проводяться в окремій групі або індивідуально. Навчання такої категорії студентів відбувається в супроводі перекладача-дактилолога.

4.3. При зарахуванні на навчання за скороченим терміном Здобувачі мають скласти академічну різницю. Для цього розробляється індивідуальний графік консультацій, за необхідності складається додатковий розклад занять.

4.4. Утворення інклюзивної групи в Коледжі та припинення її існування здійснюється у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких Здобувачів, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 Коледж надає освітні послуги Здобувачам за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

.